

— Պերու թառն կիրիտէ սոսաքիր նագլ իթմէք իշին օլ թարաֆա կիթմիշ օլան Բուրսուտ վէ Մալազօֆ նաման պէյլիք վաքօրլարր, մահէլ լի մէզպուրտէն ասաքիրի ալուպ կիրիտէ պըրագտըգտան սօնրա կէշէն հաֆթա Տէր-սաառնէթէ վաւը օլմուշար տըր :

Մէզքիւր սէֆինէլէրին կիրիտտէն կէթիրտիկի խապէրլէր տայիմա օրտուլի Հիւմաեռն հագգընտա խայրլու տըրլար :

— Պա իրատէի սէնիեթ իւշ ալ միւտտէթ թաթիլ իթտիրիլմիշ օլան Արմօնիա նամ Բուրսուտ զագէթանըն վատէսի թէքմիլ օլմուշ օլմաղին, ճիւմա իրթէսինտէն պէտ իլէ թէքրար կէօրիւնմէյէ պաշամըշ տըր :

— Ղարպ թարապուսու միւթէսար րըֆը թարաֆընտան Պապը-Ալիեթ վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆ խապէրինէ կէօրէ, ջընտան արապարը աեաղլանրալ շէհրի մէզպուրտէ պուլունան Եէ հուտիլէրին պիր շօղունու քէսմիշէր, վէ Սինափօնու եագմըշար տըր : Պիշարէկեանէ լագըմ կէլէն մուափէնէթին տէր հալ իճլա օլունմասը զմիւրնտա հիւքիւմէթի սէնիեթ թարաֆընտան մահէլ լի մէզքիւր հիւքիւմէթինէ պա թէլէկրաֆ էմր օլուն մուշ օլտուղու կագէթ տիւ լըվանտա օգունմուշ տուր :

Փ ր Կ Ի Չ

Փրկիչին իտարէսիյէ, բաթրիգխանէ իրատ մէսարիֆաթընըն թէսփիյէսի իուսուսլարընըն, մահը հալին իպթիտասընտան իթիպարէն, քէնտի թէքլիֆէրիմիզ մուճիպինձէ, խառն ժողով թարաֆընտան թարաֆըմըգա իհալէ պուլունուղուն պիրտիրմիշ իտիք :

Նասըլ քի մալիւմ տուր, պիզիմ թէքլիֆիմիզ, հոգաբարձու պուլունան էֆէն տիլէրին ըէյ վէ էֆքեարլարնա միւրաճաաթ իթմէքսիզին, սէրպէսթձէ իսթէ տիկիմիզ կիպի մահէլի մէզպուրու իտարէ իթմէք, վէ հոգաբարձու էֆէնտիլէրէ միւրատ իթտիրլէրի սոսաթ հիսապ կէօթէրմէք վէ ձէվապ վիրմէք, վէ ումում իտարէտէ թագսիրաթ վէ եախօտ վատլէրիմիզին մուղայիրինտէ հարաքեաթ կէօրէրէք, իսթիֆամըգը իսթէտիլէրինտէ վիրմէքիյէ պօրճու պուլունմագտա երզ :

Հէր նէ գատար հոգաբարձութիւն պիզիմ թէքլիֆէրիմիզէ բուլի մուվաֆագաթ կէօթէրմէյէրէք իսթիֆա իթմիշ կիպի իտիյէտէ, խառն ժողով եէնիտէն հոգաբարձուլար վէ եախօտ պիր հսկող վէ պատասխանառու հէյեթ թէշքիլինէ իհթիեաթ կէօրմէյէրէք, էվլէլէի հոգաբարձու էֆէնտիլէրէ, պուլ եէնի մէպտէմիզէ մուվաֆագաթ իտէրէք մէմուրիյէթէլէրինտէ տէվամ իթմէլէրինի թահրիլէն թէքլիֆ իյէմիշ իտի, վէ պիզտէ օլ պապտէ

մէմուրն օլաճաղըմըգը, ֆուգաթ, շաեթա գապուլ իթմէսէլէր տախի, խառն ժողովու հսկող վէ պատասխանառու թանը եարագ, քէնտի մէմուրիյէթիմիզէ տէվամ վէ իգտամ իտէձէկիմիզի, լաքին, հէր հալտէ պիր գանձապետ իսթէյէձէկիմիզի, վէ գանձապետիք սրֆաթըլու միլլէթէ խրտմէթ իտէձէք գաթըն, լաազալ քէնտի իմգամըգա 300 լիւրա գատար իթիպար իտիպ տաեանմասը էլզէմիյէթիլին, չիւնքի Փրկիչ իսթինէ պէշ փարալըգ իթիպար գալմամըշ օլուպ, վէ պազը օտուէն, քէօմիւր վէ քէյնիլ կիպի շէյլէր իսէ վագթիմտէ ալընմատըղընտան, սօնրատան լըքի գաթ ֆիեաթ իյէ ալընմասը լազըմ կէլէձէկիլին, վէ շիմտի գանձապետ էֆէնտի հոգաբարձութիւն իլէ պիրլիքտէ իսթիֆա իտիպ, վէ բաթրիգխանէ տախի գանձապետիք իշին էօյլէ պիր գաթ կէօթէրմէքտէ կիւճիւք չէքէձէք օլուր իսէ, պիզպաթ քէնտիմիզին պուլապիլէձէկիլին, վէ զայրիհիւմ վէ զայրիհիւմ պէեան իյլէմիշ իտիք :

Հոգաբարձու էֆէնտիլէր տիւնքի կիւն թէձէմիւր իտէրէք, բաթրիգխանէ թէքլիֆիլէրինէ, գանն իտէրիզ քի միւշալէրէ իթմիլէր իտէտէ, նէեթ գարար վիրտիլէրին պիլլէմէյիզ :

Հէր նէ հալ իսէ, նասըլ քի սէյլէտիք, պիզ գաթէն խրտմէթիմիզին իճրաքնա պաշամըշըգ տըր, վէ պու կիւն տէ հիսապար թարաֆըմըգա տէվր իտիլէձէք տիր :

Պիզ տօգթօր Գալուստեանը ալարագ ճիւմա կիւնիւ ախալմը Փրկիչէ կիթմիշ, վէ միւմայիլէյհ տօգթօրու քէլ էվլէլէ քէնտի տախիլի տիրէթօրլուղունտա իպգա իթմիշ, վէ իքի կիձէ օլուտա գալարագ, պազը իճրաաթլա մէշղուլ օլմուշուղ տուր :

Տախիլէն գուհուլա կէլմիշ վէ կէլէձէք օլան իսլահաթ հագգընտա եագընտա թաֆսիլ լի մալիւմաթ վիրէձէք իսէքտէ, շիմտիքի հալ շու գատարընը սէյլէրիլէք քի, Փրկիչ եագըն վագթիտա սահիհէն, եանի էսասընը գուրան մուազգամգաթըն նիյէթի խայրիյէսինէ մուվաֆըգ, վէ էհալիմիլին սրգուսինէ մուլթապըգ սուրէթտէ պիր խայրաթխանէ հէյեթիլէ քէսպ իտէպիլէձէք տիր, չիւնքի քի քեաֆիֆէյի էսրար տիւլիւմէրի չէգիլիպ, կիզ լի եէնիշէրիլէք օճագըզլարը երգըմըշ, զատտարըգ բուլու եէր իլէ եէքսան իտիլիշ, վէ ֆագիլէթ թէմէլ թաշարը վագ իտիլմէյէ պաշամըշ տըր :

Խարիձէն տախի իճրա իտիլէձէք բէք չօգ իսլահաթ, վէ կէօրիլէձէք բէք չօգ մասլահաթ վար իտէտէ, պիր գաշ կիւն իշինտէ թէսփիյէլէրի միւմքին օլմատըղընտան, վէ էսկի ուսուլլէրէ ըիպիլթ օլունտա հիշ պիր վագթիտա թէսփիյէ ի-

տիլմէյէձէկիլնտէն, կիձէ կիւնտիւզ սարֆը էֆքեար վէ էվգաթ իթմէքտէյիզ, վէ ումարըգ քի, տօսթլարըմըգը կիւլտիւրիւպ, վէ տիւշմէնլէրիմիզի տախի ուլթանտըրարագ գալպիլէրինի գազանմագլըլա միւլէսսէր օլաճաղըգ :

Շիմտիքի հալ պիլինմէսի էլզէմիյէթտէն օլան պիր գաշ խարիճի իսլահաթը պէեան իտէրիզ :

Շիմտիլէ գատար, խասթէլէրին վէ պիլմէճալարըն ֆրկիչէ նագլլէրի իշին պիր նէվի լահաթ իթտիրիլէձէք թէժկէրէ եախօտ սէտեա պուլունմատըղընտան, զէվալ լը բամուգ շիլթէ իւզէրինտէ տախի պիր տիւզիւյէ պիր շէյլէք դատար պիր թարաֆը իւզէրինտէ գալարագ լահաթ իտէմէյէն պիշարէլէր, համալարարագասընտա, վէ օտուէն կիպի արգալըգլար վէ սէմէլլէր իւզէրինտէ ֆրկիչէ թաշնմագտա վէ միւտտէթի էօմրիւնտէ վէ աֆիյէթ իւզըն օլտուղու վագթիտա տախի շէքմէտիկի լահաթսըլ լըլը շէքմէքտէ, վէ կէթիլէն համալար իսէ գըրգ էլ իտարմտա պիր սիլքիւտիքձէ, իշէրի տիշարը կէլմէք, պիր թօրպա քէմիք հէյեթիլէքսպ իթմէքտէ, տէհէթլու հալ, վէհասըլ էքսէրի էսկի հալինի տախի զայպ իթտիրտէն սօնրա ֆրկիչէ տիւշիւպ, վէ պազըլարը տախի պիթթապի եօլտա էօլմէքտէ, վէ եախօտ ճան շէքիլմէքտէ իքէն գաթուտան իշէրի կիրմէքտէ իտէլէր : Շու խուսուս էվլէլտէն պէրու նագարը տիգգաթըմըգտա վէթ իտիպ, վէ էսէֆի ալիմիլիզ մուճիպ օլմագտա օլտուղունտան, տիւնքի կիւն իլը իշիմիզ իքի գըթա, իշինտէ քէմալիլահաթ իւզըն քէյֆսիզ եաթապիլիլի սէտեա սաթըն ալմըշ, վէ Պիւլիւք-Եէնի-խանա նագլ իթտիրմիշիլ տիր :

Իմտի, իլան իտէրիզ քի, պուլնտան պէյլէ քիմ քի ֆրկիչէ քէյֆսիզ եախօտ իսթիեար կէօնտէրէձէք օլուր իսէ, կէլիպ մէրքէգ օտասընա խապէր վէլտիկիլէտէ, քէնտիլինէ պիլա իւճրէթ պիլ սէտեա վէրիլէձէք տիր, վէ շուսու տախի իիթար իտէրիզ քի, սէտեա հէր կիւն վէ հէր տագըգա կիտիպ կէլմէքտէ օլմաեղա, իլա իգթիգա իթտիրէձէ գուլանրաճաղընտան, թէհի եէրտէ ալըզըլատամլարըմըգ օլամահաճաղընտան, սէտեա եաեը իսթէեէն գաթ, կէթիլէրէն համալարը քէնտիլի թուլթաճագ, վէ սէտեաեղտա եինէ սաաթընտա կէրուեէ կէօնտէրէձէք, եանի մէրքէգ օտասընա թէսլիմ իտէձէք տիր :

Իքինճի իսլահաթըմըգ շու օլմուշ տուր քի, շիմտիլէ գատար, գուտրէթի օլմաեան պիշարէկեան, պիր էմիլիլթէ շաեան մահէլին շէհատէթի իւզէրինէ հէր նէ գատար ֆրկիչէ պիլա մաշգապուլ օլունմագտա իտիյէտէ, գաթու

բարասր տէնիւրէք շէշնան 100 պու-
րու ի խօսէնիւթտէ : վէ քիմինտէն թէք
միլ : վէ քիմինտէն տախի րասթ կէլա
պիր շէյ ալընմագտա իտի : հալ պու քի
պու պապտէ խալիճէ կիւճիլ քէլէր շէ-
քիլմէքտէ օլտուգտան պաշգա : նիշէ
պիշարէլէր իշին գարու բարասր վիրմէք-
լիյի կէօգիւնէ այան պուլունմաւորն
տան : էօյլէճէ եիւզ իւսթիւնէ գալմագ-
տա վէ էճէլէ գուրպան կիթմէքտէ իտի-
էր : իմտի : պու Ֆէնալըղն տախի էօ-
նիւնիւ ալմագ իսթէտիկիմիգտէն : մէգ-
քիւր ուսուլին լաղվինէ գարար վէրմի-
շիզ տիր : տիմէքտիր քի : պուլունտան պէօյ-
լէ քիմինտէն գարու բարասր իսթէնիւ-
մէլէճէք տիր : լաքին վագթի վէ գուա-
րէթի օլանլարտան տախի : հէմ այլըգ ա-
լընմասրնա : վէ հէմտէ հէր այլըղն բէ-
շինան իսթէնիւմէսինէ սայ ու իգտամ օ-
լունմագտան : կէրէք թաղական խոր-
հուրդար վէ կէրէք օտապաշլար : շէ-
հատէթ իտէճէլէրի պիշարէնին հպինի-
լանըլըլալ թէֆթիլ վէ թէճէստիւս իթ-
տիքտէն սօնրա վէ շէհատէթնամէ իթա-
սրնա հիմմէթ իթմէլի : վէ թէտիլիէսի
լաղըմ կէլէն պիր այլըղն բէշինան կէ-
թիւմէլէրինի թէնպիհ իյլէմէլի տիրէր :

Գարու բարասրնտան դուհուրա կէ-
լէճէք օան հասըլաթն : ֆրկիշ հասը-
լաթը տէֆթէրինտէն էքսիմիշ օլուպ :
վէ պու եիւզտէն իտալէճէ աղորըգ վու-
գու պուլաճաղը աշիքեար օտուղուն-
տան : վէ պէօյլէ շէյլէրինէքսիլի շիմտիքի
հալ անճագ գանձանակար հասըլաթըլ-
լա տօլտուրուլաճաղընտան : հէր քէս
թարաֆընտան գանձանակարա պէշէր
բարա զիեատէ տիւշմէսինէ սայ ու հիմ-
մէթ իտիմէսի լաղըմ կէլէճէկինտէ շիւք-
հէ եօգ տուր :

Մէզքիւր գանձանակարըն կէգտի-
րիլմէսի զըմնընտա պազը տիգգաթըլ
թէտալիլէր իճրասընա պիր գալ կիւն-
տէն պաշանըլաճագ իսէտէ : եինէ պու-
լունան եէրլէրտէ էվէլէքի մինվալ իւզրէ
տէվամ իտիլմէսի րէճա օլունտուր :

Փրկիլ սէնէվի 300 շէքի օտուլ : վէ
20,000 օգգա քէօմիւրէ միւհթաճ պու-
լունմագտա օլուպ : վէ չօգ տէֆա հա-
միլիէթքեար թարաֆընտան պիրէր մրգ-
տար շէյ իհսան իտիլտիկի մա թէշէք-
քիւր կէօրիւմիւշ օլտուղունտան : կէ-
րէք մէզքիւր լիւզումը ազիւի պուլու-
նան էշեա : վէ կէրէք եաղ : բէշիլի : գէյ-
թին եաղը : սապուն : բիրինճ : արբա :
մագարնա : թիւթիւն վէ սայիլիէ հագ-
գընտա : հէր քէսին սախալէթ վէ ֆիւ-
թուվէթնի տալէթ իտէրիլ :

վէ շիմտիտէն շունու տախի իլան ի-
տէրիլ քի : հէր քիմիլ ֆրկիշ ուղըուն-
տա պիր խիլիք : պիր իւրտէթ : վէ պիր
գայրէթ իւհար վէ իճրա իտէր իտէ : եա-
լընըզ զագէթաւա թէշէքքիւր իտիլէրէք

իթիլիթա իտիլմէլալ : իլա ալթը ալսօն-
րա : պիլլիւք պիր շիշնէթ իճրասըլալ :
քեաֆթէսինէ մանէվի սուրէթտէ պիր
նէվի միւքեալթաթ իթասընա թէշէպ-
աղիւս օլունմագ տար : Ֆագաթ պու
միւքեալթաթին նէ օլտուղու իճրասը
կիւնիւնէ գտտար կիլիթտէ գալաճագ տար :

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻ ԵՒ ԽՈՐՀՐԳԱՌՈՐ ԳԻՇԵՐ ՄԸ
Ի ՄԻՋԱԳԻՒԴ

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը Չիխն ժամա-
նակները 'ի Միջագիւղ փողոցէ մը կանցնէի :
Եւ լանկարծ սեւ շղարշներով գլուխնին զար-
դարաւ խումբ մը վեղարաւորներ տեսայ :
որ անագարանօք անցած փողոցիս մէջ մը-
տան : Բայց երբ անոնց բերնէն « Մանգուլմէ
Եւ Մէճմուլա » անուանց հաղուալուր հծծիւն
մը հասաւ տկանջիս : իսկոյն օթափեցայ ան-
տարբերութենէս ու հետաքրքրութիւնս ալ
արթննալ սկսեց : Այն խումբին յաջորդեց
ակնոցաւոր ու մօրուղբաւոր « սէթրիլիինճէ »
կաթոյիկներու խումբ մ'ալ : որոնք եւս՝ տ-
նաջիններուն անցած փողոցէն ու մտած
դոնէն մտան ու գնացին : Եւ դարձեալ ա-
ռաջիններուն հծծած « Մանգուլմէ Եւ Մէճ-
մուլա » անունները թոթովեցին ռնգական ծի-
ծաղներով : դերեւս դուք հիմա . . . Տէր :
պիտի հարցնէք թէ : ո՛ւր գնացին արդեօք
ուրուականներու նման՝ գիշերաշրջիկ ու
իմար կուսանաց նման այդ անոյս խումբը :
— Մէճմուլայի տունը գնացին : Եւ ինչո՞ւ
արդեօք այս իրիկուն այսպիսի տարօրի-
նակ կերպով կերթան : — Այդչափը չէ՞ք կը-
նար մօկաբերել : Մէճմուլայի հետ խնդակ-
ցիլ . . . կերթան եւ ինչո՞ւ . . . որովհե-
տեւ Պապական շայերը Մանգուլմէիդ իսպառ
պարտութիւն մը ու Մէճմուլայի իսպառ յաղ-
թութիւն մը համարեցին Մէճմուլայի շաբա-
թաթերթին մէջ յօդուածը : յօդուած մը որ
տարտարոսէն փախչող միմոսի մը զգուելի եւ
ծիծաղաշարժ շաղակրատանքներէն աւելի
արժէք մը չունեցաւ :

Նոյն գիշերը՝ թէեւ 'ի տուն երթալս ան-
հրաժեշտ էր ինձ : այլ սակայն յաջողեցայ ո
եւ է կերպով մը գեկուցանել ընտանեացս
յապաղման շարժառիթը : Եւ փափաքեցայ
այս խորհրդաւոր տեսակցութեանը ականա-
տես ըլլալ : Բարեբաղդաբար մեր ազգական-
ներէն մէկուն տունն ալ Մէճմուլայի տանը
մօտ ըլլալով՝ հոն գնացի ու պատուհանէն
գիտել սկսայ թէեւ աղօտ ինչ կերպով :

Մանգուլմէն վեր ելած ատեն՝ ոտքերուն
տրոփմունքները այնպէս կուգային փողոցէն
անցնողին : որ իբրեւ թէ խնդ մը բռնի կը
շղթայեն : Կամ գինեմը մը կըսթափեն : Եւ
կամ զայն ինկած ու թափուկած տեղէն վեր
կը վերցնեն : Եւ երբ այս ոտնատրոփներուն
հետ « բարեւ Մէճմուլայի » « բարեւ իրիկուն
Մէճմուլայի » ձայներն ալ խառնուեցան՝ կար-
ծեցի թէ՛ նոր չար ոգիներ կրկին խառնիճա-
ղանաղմակներով յերկնուստ յերկիր կը թափ-
թըփէին : Եւ ձայներուն շունչը այնչափ սաստ-
կացաւ : որ մինչեւ տեսակը լուսաւորող
լոյսը չիլաւ : Խուցը նոր բարեկուն մը կամ

նոր տարտարոս մը դարձաւ : ներեցէք . . .
տէր : Եթէ ըսելու ըլլամք Մէճմուլան ալ
անոնց իշխան նոր Բէլ մը կամ նոր Բէ-
հէզգեբուղ մը եղաւ : ալ իւրաքանչիւր ոք
սկսեց իւր շնորհակալեաց եւ յարգանաց հա-
ւաստիները յայտնել իրենց տիրոջը :

Եւ սկսան խօսիլ : այնչափ կը գովէին
զՄէճմուլա եւ իւր գրած միմոսական յօդ-
ուածը որ եթէ աշխարհ եւ դժողք մեկտեղ
գալու ըլլան : կըսէին : Հպիտի կարենան այս-
պիսի մէկ քթանշիլի յօդուած մը հանճարել օ-
՛հ : օ՛հ ի՞նչ գովեստից արժանի գրուած է :
բայց ի՞նչ կըսեմ : մեղա՛յ : Եթէ « դոքա
լոնսցեն քարինքդ աղաղակեցեն » այնպիսի
ովսանաներով կը դրուատէին մեր ծերունին :
որ խեղճը ինքզինքը մահադու կարծել կերկ-
բայէր : Եւ երկնայինք անգամ կը նախա-
ձէին՝ մահադուի մը այսչափ պատիւ ընծայ-
ուելուն վրայ : Եւ Մանգուլմէի գլխուն այն-
չափ եւ այնպիսի անէծքներ կը տեղային : որ
գուցէ Աստուած Սողոմ Գոմոր կործանած
ժամանակ երկինքէն այնչափ եւ այնպիսի հուր
ու ծծումբ չտեղաց : Իսկ Մէճմուլայ երկայն
մէկ էնթարի մը հագած : ծխափայտ մը ձեռքը
բռնած : ու կունակը պատին տուած՝ գլխով
ու դժոխային մէկ ծիծաղով մը կը պատաս-
խանէր իւր հօտին շողմարար ովսանայնե-
ներուն : ինչպէս որ զառամեալ ծերունւոյ մը
սովորութիւն է : այո՛ : Մէճմուլայի ովսան-
նայ եւ ալելու կը կարդային : իսկ վասն Ման-
գուլմէի « 'ի խաչ հան : 'ի խաչ հան գդա »
կը գոչէին : . . . Խմբագիր : չեմ կրնար այն
գիշերուան տեսածներս ու լսածներս գրել ու
պատմել : Երբ զՄէճմուլա կանչէին ու զա-
րուց աւերակներէն վար գլտորցնելով կը
տանէին եւ անցելոյն քառսը նետելով : Պղա-
տոնի ու Արիստոտելի : Դէմոսթինէսի : Կի-
կերոնի . . . փառաց ու հանճարոյն հետ կը
բաղդատէին : բայց անոնց փառքը . . . տ-
տրինին քով կը նսեմանար : հոն ալ չգտնու-
լով Մէճմուլայի փառացը ու հանճարոյն հա-
ւասար մէկը : կանցնէին ուրիշ դարեր : կանց-
նէին Հոմերոսի : Վիրգիլիոսի ու Մովսէս
մարգարէին գերեզմանաց վրայէն : կերթային
մինչեւ տիեզերաց առաջին ստեղծաւայրը :
այն է յԱզին դրախտին : եւ այսպէս մինչեւ
Ադամ Եւա հասնելով Մէճմուլայի հաւա-
սարակչի մէկը չգտնալով : « Ասիկայ Ա-
դամ Եւայի զաւակներէն չէ : ասիկայ երկ-
նային ոգի մըլլալու է : որ ճանապարհէն մո-
լորելով կոյր գկուրայն աշխարհիս գիրկը ին-
կեր է » կըսէին : Եւ եթէ չամաչէին՝ եւ եթէ
յիշողներ ալ չի գտնուէին : որ իրենք այժմ
Ժօրդ դարուն մէջ կապրին : Տշմարիտը ըսե-
լով . . . Խմբագիր : զՄէճմուլա իբրեւ կռո-
նոս պաշտէին պիտի : Բայց յանկարծ Մէճ-
մուլա խորին մէկ հառաչանք մը հանեց : հա-
ռաչանք մը՝ որ լոկ մահացուի մը սրտին շունչն
է : հառաչանք մը՝ որ Մէճմուլային հպարտ ոգ-
ւոյն թեւոց ապագայ երկիւղով մը կտրտուելի-
լը յայտնեց : Եւ ինչո՞ւ համար քաշեց այս
հառաչանքը : որովհետեւ գիտէր որ Մանգու-
մէ զինքը Պաղտատարին շղթայներուն պիտի
տայ : եւ թէ աշխարհի եւ թէ Գաթօյիք Հա-
յոց առջեւ զինքը պիտի նախատէ : խայտա-
ռակէ . . . եւ այլն :

Ժողովականք կը տեսնային որ Մէճմուս
մահու չափ կը յուսահատի, եւ այն հա-
ռաչանքներէն ալ մէկ քանին մահուան խոր-
դիւն համարելով՝ ըստ որում վախցան
չըլլայ թէ կաթուածահար ըլլայ սաստիկ
յուսահատութենէն. սկսեցին որը արեան-
ընթացքը զննել, որը շնչառութիւնը դի-
տել. որն ալ իրիմոն ջուր ընելով կը խըմ-
ցընէր. վերջապէս խելքը քիչ մը գլուխը
եկաւ, եւ սկսաւ բանդագուշել. . . զար-
մացայ. . . Տէր. երբ Մէճմուս սկսաւ սա-
հետեւի ալ խօսքերն ըսել, « Զերի՛ք հաւա-
ծես. . . զիս, Մանգումէ, հերի՛ք հաւա-
ծես. . . զոնէ ծերութիւնս թող սիրտդ
գորովէ՛. . . եւ դուք հայ լրագրաստք,
գէթ դուք եւս մի՛ մասնակցիք Մանգումէի
անգթութեանը. . . գիտե՛ս արգեօք Մա-
սի՛ս, չուքդ անգամ որչափ երկիւղ ու սար-
սափ կազդէ. . . Մէճմուսային. Ժամանակ,
քուկին ապտակդ ալ սաստիկ ու հարուածդ
անընթելի է. . . եւ դուք փունջ, Կիա-
ծան, Դադիկ եւն. . . մի՛ գիտ այնչափ անգոս-
նէք, ողորմեցէք, գթացէք զառամեալ ու
աղկաղկ ծերունոյս. . . » Տեսէ՛ք մահա-
ցուք եւ զարմացէ՛ք որ ճշմարտութիւնը ցը-
նորեալ մ'անգամ կը խոստովանի. . . այս
խոստովանանքը երբ լսեցին Պապական եղ-
բարք, սկսան ապշելով իրարու երեսն 'ի վեր
նայիլ. . . վերջապէս մէկը իր սա մէկ քա-
նի խօսքերով լուրթեան ու զարմացման թե-
լը կտրեց. « Ինչո՞ւ այդչափ ինքզինքդ կը նե-
ղես, ու վնասեալի մը նման կը զառանցես. . .
քեզի հետ եւ ոչ մէկ Հայ լրագրաստք վե-
ճի ասպարէզ կրնայ նետուիլ. եթէ դուն
զքեզ յիշես, յիշես՝ որ Պապին հնազանդ
պաւակ մ'ես, յիշես՝ որ ի փարիզ՝ լոժիք, էքս-
տրա քօլիդիք, տրուա. . . եւն. . . սորված
ես. յիշես՝ որ Էնկիւրիէի ծառոց չուքերուն
տակ ծնած ու սնած եւ լուսահոգի հայր Ար-
սէնի ձեռքը դաստիարակուած ես, Եւ եթէ
չատ նեղը ինչաս' մենք ալ կօզնենք քեզի
կամ թէ Հայ խմբագրաստքն ուսանող աչ-
քերը չողչողուն մետաղներու փայլունու-
թեամբ կը շլացնենք» Այս փոփանաց բար-
բառները որ կը լսէր Մէճմուս, մէյ մը Ղա-
զարոսի նման իբրեւ թէ նոր Մէսիայի մը
կենսատու ձայնէն ոգեւորուած՝ պահ մը իւր
տարակուսանաց, երկիւղի, կասկածանաց
եւ նախատանաց խզի խայթմանց. . . խը-
ռովովից գերեզմանէն յարութիւն կանգնէր.
Եւ « Ի լուել բառառոյն սիրտիանաց նուա-
ղէր իսկոյն » խեղճ Մէճմուս, Երկչո՞ւ
Մէճմուս, Եւ մէկ երկայն մտածումնքէ մը
ետքը՝ ծերունի վեղարաւորին մէկը ոտքի
եկաւ, եւ ալ այն ատեն վախցայ, չըլլայ թէ
ըսի Մէճմուսայի դամբանականը կարդայ,
բայց զժաղդաբար կարծիքս ի թերեւ եւ-
լաւ, եւ խօսքը այսպէս շարունակեց « Ին-
չո՞ւ այդչափ կը յուսահատիս սիրելի զաւա-
կըս, ինչո՞ւ այդչափ կերկնչիս Հայ խմբագ-
րաստքն սպառնալիքներէն, նախատինք-
ներէն. . . ես քեզի անոնց յաղթելու մէկ
գիւրին միջոց մը ըսեմ, դուն չե՞ս կարդա-
ցեր Պիւթագորասի Հոգեփոխութիւնը, որ
մէկը յետ իւր մահուն ուրիշի մը մարնով
կրնայ յաշխարհ գալ. հիմա մենք ալ կուգես
նէ մարմինդ հոգիէդ զատենք, ու հոգիդ

նամակով խաւերնք անդի աշխարհքը, որ
տանի այն նամակը Պետրոս Առաքեալին տայ
եւ կամ անոր փոխանորդ Հայրիկներուն որ
ուրիշ մէկ ընտիր փաստաբանի մը հոգին
խաւրէ քուկին մարմնոյդ մէջ, եւ այն ժա-
մանակ տեսնամ ո՞ր հայ խմբագիր, ո՞ր
Մանգումէն կրնայ քեզի հետ վիճել. . . »
Ծերունոյն այս խօսքերուն վրայ ամէնքն ալ
տաք գլխով ծախահարեցին, Մէճմուսայն ալ
անգամ ժպտեցաւ. եւ « քաջալերեաց Մէճ-
մուս, մինչդեռ Հայ Գաթողիկոսութիւնը ողջ
է, զքեզ չափի Հայ լրագրաց նախատանացը
ու սպառնալիքացը. . . ենթակայ ընէ, » ըսելով
եւ զՄէճմուսն 'ի քուն հրաւիրելով բարի գի-
շեր մաղթեցին, ու իւրաքանչիւր ոք մեկնե-
ցաւ. —
Դոյնպէս եւ ալ տուն գնացի. բայց ճամ-
բան երբ Մէճմուսայի ծիծաղաշարժ ձեւերը
եւ բանդագուշանքները միտքս կուգար, ծի-
ծաղս չէի կրնար բռնել. մէկդի ձգէ « Եղի
Մութաֆան, տիպանէ ձորճին եւ Անէթան », որոնց
նմանութիւնը՝ զոր այս չաբաթաթեր-
թին մէջ Մանգումէիդ նկատմամբ յառաջ Բի-
րած էր, ինք իր անձին դիմադրութիւնը բրած
ըլլալը արդեամբք հաստատեց այն իրիկունը,
եթէ լուսահոգի Հայկունիին քիւլալը Խըպը-
լիկը ու Մեղուն Մեհուխեան ալ ըլլային՝
դարձեալ այն գիշերը պիտ այնչափ չի պիտի
կարենային դուարձացունել. որչափ որ Մէճ-
մուս գիտ գուարձացուց. . . ալ ասկէջ վերջը
. . . տէր, եթէ Մէճմուս կարենայ պատաս-
խանել, ոչ մի միայն Մանգումէին, այլ ամէն
Հայ լրագրաց՝ գիտցած եղի որ ինքը այսինքն
առաջուան Մէճմուսն չէ պատասխանողը,
այլ ծերունոյն հրա իրմամբ ու Գաթողիկ
Հայոց թախանձանօքը յարքայութենէ նորեկ
փաստաբանի. հոգին է « Էյրէթի » կերպով
Մէճմուսային մարմնոյն մէջ մտած.
Ներեցէք կալաչեմ. . . տէր, սա մէկ
քանի խօսքերն ալ շարայարելու վերնոյն հետ.
ոչ ի չողորորթութիւն Մանգումէիդ եւ ոչ
ի վրէժ Մէճմուսային, այլ ինչ որ ճշմարիտ
Հայորդու մը սիրտը կզգայ այս միջոցին.
Մէճմուս կը նմանի սիրամարգի, որ եր-
բմն իր երկնայնկար թեւոց գեղեցկութիւնը
տեսնելով կը պոռոզանայ, կը պարզէ զանոնք
եւ ուրիշ հաւերու մէջ կողոզաւիզ կը խրոխ-
տայ, ու սրարածոց ամենագեղեցիկը ինք-
զինքը կը կարծէ, Բայց երբ ոտքերուն տը-
գեղութիւնը կց տեսնայ, իսկոյն վար կառ-
նէ իւր թեւերը, իրեն կը ժողովէ փետուր-
ները, եւ լոկի մեջիկ կերթայ անկիւն մը կը
քայլուի, Մէճմուսն ալ այն գոռոգ հաւուն
նման առաջին անգամ երբ կը տեսնայ իւր
անձին մեծութիւնը ու շքեղութիւնը եւ վա-
ռաց սին անունը, կուռի, կը լսյնի, կամաց
Մէճմուս, չելլե՛ս յանկարծ ճայթիս. . .
կը տրտմի. . . հրաման կարձակէ. . . եւ
զայոյթէն ու վեհութենէն յանկարծ յերկիր
նայելով կը տեսնայ իր ոչնչութիւնը, կըզ-
գայ՝ որ իւր կարծեցեալ պատկառելի անու-
նէն եւ իւր օղեղէն սպառնալիքներէն. . .
ոչ ոք կերկնչի եւ միայնգամայն կը ահա-
նայ որ յասպարէզ մրցման իւր ծերութեան
դէմ խոյնեան հանդիսացողը Ազատութեան
դրօշակիր եւ հայրենասէր երիտասարդ Ման-
գումէն է, իսկոյն իւր գոռոզ թեւերը վար
կառնէ, որոնք ալ կը ուժին կը փան, Մէճ-
մուս, հպարտ Մէճմուս, դու գլուխդ չի
մալայայ լերանց չափ եւ ճակատդ բարձր
կազմաւորներու չափ կը բարձրացնես, գիտ

ցած ըլլա՞ս որ ձիւները նախ եւ առաջ բարձր
լեւներու վրայ կիջնան, եւ կայծակները
նախ եւ առաջ բարձր ծառները կը շանթա-
հարեն. բայց. . . տէր, ես ալ զՄէճմուսն
չեմ մեղադրեր այնչափ ընդդէմ ձեր յանդգ-
նելուն. քանզի, չըլլայ Մէճմուսայի նմանու-
թիւն « Արջ օրհասականք հզօրագոյնս կրա-
ուին ի վախճանել շնջոյն » եւ կարծեմ իւր
այն անլի ու պոգալի յօդուածը՝ իւր դժա-
խաշունչ սրտին յետին ժայթքում մը եւ մաշ-
ուան խորդիւն մ'է, Բայց սա չեմ գիտեր թէ
արդեօք Մէճմուսն ալ այն օձին նման է,
որ եթէ գլուխը փախախես, տակաւին պո-
ղը կերերցնէ, եւ կրսնք Մէճմուսային որ
մեր գրած յօդուածին դէմ չբարկանայ եր-
բէք, այլ թող միշտ սա առածը յիշէ. . .
« Ով որ ուզածը կրտէ, չուզածը կը լսէ »
ՅՈՒՆԱԿ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻԸ ԹԵԼԷԳՐԱՖԻՑԻ
ԻԵՍՄԻ ԹԵԼԵԳՐԱՖ

Լօնտրա, 14 յուլիս.
Տիւնքի կիւն Զաթը հազրէթի փատիշա-
հի թէքմի մայթի իլէ Ուհնտար սէրայըն-
տա Դարալիշա հազրէթլէրի թարաֆընտան
գապուլ պուլյուլմուշար տըր. Գրալիշա
հազրէթլէրի, Զաթը հազրէթի միւլիւքեանէ-
լէրինի զայէթ զիյատէ իլթիֆաթլա գապուլ
իլէմիլէր տիր. իլ պուլ Բէսմիթլէրի ֆաթա-
սունա՝ պիր չէրէզ թաամը քէշիտէ օլուն-
մուշ տուր: Զաթը հազրէթի փատիշահի,
Գրալիշա հազրէթլէրինի գօլթուզլարընա տա-
րազ, վէ Դահաւաթլեան հազարաթընըն գօլ-
թուզլարընտա տալիս բրէնէսլէր պուլուն-
տուղու հայտէ, թիլ թապիր օլունան ումու-
մէ մախսուս սէյր մահալինէ կիթմիլէր տիր:
Ախլամըս Զաթը հազրէթի փատիշահի
մայթիլինալ օլանլարըն պիր գըսմը պէրապէր
պուլունտուղու հայտէ, բրէնս տը իլալ հազ-
րէթլէրի սէրանընտա թաամ իլէմիլէր տիր:
Իլպուլ գիւնաֆէթտէ ինկիլթէրանըն քեաֆ-
ֆէի բուէնսայի վիւքէլասը վէ տուէլի էննէ-
պի սէֆիլէրի հազըր պուլունմուշար տըր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻԸ ԹԵԼԷԳՐԱՖԻՑԻ
(Առնա Հէլ-Բըր-Բըր-Բըր-Բըր)

Գուլիս 15 յիւլիսաը.
ԷՍԶԱՍԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԵՑԷ
Փաթիւ (Գուլիս).
Գուլիսաը քէսիլմիշ.
Ալըմը (Պօրապա ֆիւթաթ գայա օլմասը)
Գարանտը 54-65
Լօնտրա ալըմը
Ալըմը 54-6
Աթիլմը 54-4
Լօնտրա գարանտը
Ալըմը 54-3
Աթիլմը 54-2
Օմանլէ Է-Բէր-Է-Է 1863 թ. 256

Փարիս 15 յուլիս.
Պէրէզօվսի Ռուսիա իմբերատօրու շախ-
սընա գաստ իթմէք իսթէֆիշ օլմասը ինչիւ
մուհաքէմէ օլունարազ, թագսիրաթընը խա-
ֆիֆլէտիսի պազը խուսուլար իլէ պէրապէր
միւթթէհիմ օլմասը թաստիգ օլունուպ, է-
պէտիլ էպէտ քրանկապէնտ օլարազ քիւրէ-
կէ աթըլմասընա հիւքմ օլունմուշ տուր:
ՍԱՀԻԳ ՂԱՋԷԹԱ
ԿԱՊԱԳԵՑ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԷՒՂԱՆՔ ՀԻՐԱՆԵՐԸ ԳԱՊԱՆԱԿԻՍԻՑԻ
ՊԵՏ-ՍԵՆՏԵՐԱ ՍԵՆՏԵՐ, ՍԵՆՏԵՐԱՆ ԵՆՏԵՐԱՆ
ՍԵՆՏԵՐԱՆ ԳԱՊԱՆԱԿԻՑԻ ԵՆՏԵՐԱՆ 1871